

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

Capvt I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

VITA ET RES GESTAE
P H I L I P P I
 MELANCHTHONIS

AB ORTV AD OBITVM
 vsque
 AVTORE CASPARO VLENBERGIO
 Lippiensi.

C A P V T I.

- I. *Natales & ingeniū Philippi Melanchthonis.*
- II. *Studia eius & linguarum cognitio, tum gradus litterarij.*
- III. *Ab Elect. Sax. VVittenbergam euocatur ad profess.hum.liter.*
- IV. *Lutheri partibus adiunctus Eccium perstringit ob colloqu. Lipsiense.*

ACTENVS Lutheri vitam ANNO
 & res gestas prosecuti su- 1497.
 mus; & quidem paulò pro-
 lixius; quod is pater fue-
 rit, & antesignanus omniū
 eorum, per quos excitatum
 fuit superiore seculo lu-
 etuosum illud religionis incendium, quo
 iam multis annis Europa miserādum in mo-
 dum

ANNO
1497.

Melanch-
thonis na-
tiuitas &
patria.

*Vittēberg.
in vit. Mel.
b. 1.*

*Bucholtz in
Chron. ad
an. 97.*

*Henr. Pan-
tal. Profes.
pag. 3. fol.*

*191. in Mel.
Eius inge-
niū docile.*

*Vitus Vins-
heimi⁹ apud
Bism. in
vit. Mel.*

*q. 2.
Melch. A.
dam in Mel.*

*pag. 327.
Camerar. in
vit. Mel p. 1.*

Grāmaticę
& Musicę
inuigilat.

dum conflagrauit. Huic nunc adiungemus è
discipulis & socijs nonnullos, qui Lutheranę
sectę populū in multas factiones distraxe-
runt; quorum actiones & mores breuius de-
inceps pertexemus. Inter eos verò fa-
cilè primus est Philippus Melanchthon,
qui licet indole, moribus, ingenio, à Lu-
thero multum dissidebat; erat enim à na-
tura formatus ad humanitatem; in ean-
dem tamen cum eo sententiam de religione
coaluit.

Hic Brettę natus est sub Electore Palati-
no, anno supra millesimum quadringentesi-
simum nonagesimoseptimo, decimosexto
Februarij post septimam vespertinam. Pa-
trē habuit Georgium *Schyvarizerd*, qui Phi-
lippo Palatino fuit à seruitijs in custodia ar-
mamentarij; matrē verò Barbaram, Ioannis
Reuteri Brettani prætoris filiam: A quibus
litterarum studijs destinatus fuit, cum filiū
animaduertent excellenti præditū inge-
nio, quod & culturę capax erat, & ad studia
satis propensum. Cū verò pater ministerio
Principis occupatus frequenter abesset, fi-
lium, ne prima ætate negligeretur, focero
commisit ciuitatis prætori, qui curam illius
egit magno affectu. Nec enim in familiam
modo recepit Philippum nepotem, fouit-
que benigne, sed & præceptorem illi adiun-
xit Ioannem Hungerum, qui puerum hunc
in præceptis Grammatices & Musices insti-
tuit.

Cum

Cum verò pater ipsius & auus nutri- ANNO
 tius anno 1508. paucorum dierum inter- 1508.
 uallo decessissent, ne quod in studijs ca- II.
 peret detrimentum, ad cognatam quan- Anno 1508.
 dam missus fuit, Ioannis Reuchlini, vi- Pfortze-
 ri illius doctissimi sororem. Ea ha- mium mit-
 bitabat Pfortzemij in ditone Marchio- titur.
 num Hochbergenium, vbi tum tempo- Camer. f. 7.
 ris Georgius Simlerus, VVimpinensis Mel tom. 3.
 scholam feliciter aperuerat. Agebat, expl. Euang.
 cum Pfortzennium mitteretur Philip- pag. 803.
 pus, annum ætatis vndecimum. Acci- Eius cogna-
 dit verò, vt Ioannes Reuchlinus, quem tus Ioan.
 diximus, sororem suam nonnunquam in- Reuchli-
 uiseret: Cumque videret puerum, & nus.
 quas illi natura dederat ingenij dotes ani-
 maduerteret, sponte sua currentem ad-
 monitionum calcaribus incitauit, vt
 diligenter pergeret in studijs, quam ad-
 rem quibusdam eum munusculis fe-
 cit alacriorem. Inter cætera mytram il- Honora-
 li doctorem puniceam dono dedit, tur munus-
 quam in Italia susceperat: tum libel- culis.
 los quosdam; imprimis præcepta Gram- Vitus orat.
 maticæ græcæ, quæ id temporis inter de Mel. q. 3.
 paucos erant in vsu. Cœpit tum Me- VVittenb. in
 lanchthon eodem loco frequenter ope- vit. Mel. b. 2.
 ram dare cuidam Ioanni Hildebrando lin- Græcæ lin-
 guæ græcæ perito: Apud quem cum satis guæ in-
 feliciter illius linguæ prima fundamenta cumbit.
 imbiberet, & magnam adhiberet in eo studij
 genere diligentiam, Reuchlinus, vt denuo

ANNO
1509.

Comœdiã
exhibet.
Camer p. 9.
Cognomẽ
mutat.

Anno 1509
Heidelber-
gæ fit Bac-
calaureus.

Vitus Vinsh.
q. 3 de Mel-
Pedagogio
præficatur.

In ep. fo. 142

calcar adderet, lexicon illi græcum promi-
fit; eâ conditione tamen, vt vbi Pfortze-
mum reuerteretur ipse, Philippus versus ali-
quot offerret à se compositos. Ita factum est,
vt in poesi græcisque litteris multum ope-
ræ poneret, eosque breui faceret progressus,
vt in iuuentute Comœdiam quandam scri-
beret, quam, assumptis socijs, Reuchlino spe-
ctandam exhibuit honoris causa. Atque hic
suasor illi fuit, vt patris cognomentum, quod
latinè nigram terram sonat, græcè verte-
ret, seque deinceps Melanchthonem appel-
laret. Cæterùm in hoc studij genere Pfort-
zemij mansit ad biennium. Tandem pro fe-
ctus fuit Heidelbergam anno Christi mille-
simo quingentesimonono; cumque in ea V-
niuersitate Philosophicis studijs aliquandiu
nauasset operam, anno sequente Baccalaure-
atum suscepit. Adiunxit verò studium
poeticæ & historiarum fabularumque le-
ctionem, quâ magis delectabatur, quam spi-
nosis illis de Philosophia disceptationibus.

Interim Ludouicus Comes Liebenstei-
nius duos illi filios bonis litteris imbuendos
commisit: quibus dum præfuit, lectiones
audiuit in Philosophia necessarias ijs, qui ma-
gisterij lauream petunt. Scribit Melanch-
thon ipse, se Philosophiam celeriter perce-
pisse vel exhaustisse potius; quanquam ipsi
præceptores, quæ tradebant in hoc genere,
non intelligerent. Absoluto verò curriculo,
quod pro more illius vniuersitatis à bacca-
laurea-

laureatu reliquum erat, magisterij gradum ANNO
 petijt. Tum verò deliberatū fuit inter Pro- 1511.
 fessores, an esset ea ætate adolescens ad ma- Magisterij
 gisterij gradum admittendus? Quod cum lauream
 intelligeret in dubium vocari, offensus Hei- petit.
 delbergā discessit anno 1511. & ad Tubingen- Anno 1511.
 sem Academiam profectus publicè disputa-
 uit aliquoties in scholis Philosophicis, sui-
 que profectus in hoc studiorum genere, at-
 que eruditionis insigne specimen dedit: at-
 que istic anno Christi 1514. 25 Ianuarii æta-
 tis verò decimosexto, magisterii lauream
 suscepit: quem gradum cum adeptus esset,
 poetices & historiarum professionem obiuit,
 vsque ad annum 1518. quo VVittenbergam
 fuit auocatus vt paulò post dicemus.

Eam Tu-
 bingę con-
 sequitur.
 Anno 1514.
*Erard. Cel-
 lius in orat.
 de vit Ioan.
 Brent pag. 4*

Interim verò, Tubingæ & typographo cui-
 dam Thomæ Anselmo locauit operam suā, Locat ope-
 vt libros typis illius excudendos perlege- rā suam Ty-
 ret de more, & ad limam reuocaret. Is ve- pographo.
 rò labor vtilissimus fuit Melanchthoni, &
 iudicium illius in bonis litteris non parum
 confirmauit. Excudebatur id temporis
 Ioannis Naucleri Chronicon, quod redi-
 gendum illi fuit in ordinem, & cum sacris
 litteris conferendum. Per hanc occasionem
 affectum induit in S. Theologiæ studium,
 & litteras sacras lectitare cœpit. Interim &
 Hebraicæ linguæ nonnullam dedit ope-
 ram: Quod vt faceret, Reuchlini cohorta-
 tione motus fuit, qui codices illi ad Hebrai-
 cæ Græcæque linguæ studium necessarios
 incumbit.

Naucleri
 Chronicō
 examinat.
*VVitt b. 3.
 Mel. Ad. Si-
 lesius in vit.
 Mel. p. 186.
 Theolog.
 & Hebrai-
 cæ linguæ*

ANNO
1517.
III.

suppeditauit, & eidem typographo librum suum de verbo mirifico dedit excudendum.

Electoris
litteræ ad
Reuchlinū
Camer. fol.
24.25.

Sub hoc tempus Fridericus Elector Saxonix multum laborabat, vt Vniuersitas, quã, anno 1502. VVittenbergæ primum erexerat, in omni studiorum genere floreret. Desiderabat verò græcæ linguæ professionem: qui politioris litteraturæ studium in Academia noua feliciter excitaret: Qua de re litteras ad Reuchlinum dedit, hominem ob græcæ hebraicæque linguæ cognitionem id temporis apud omnes celebratum. Hic Melanchthoni autor fuit, vt professionem hanc in Academia VVittenbergenſi susciperet: quod cum non difficulter persuasisset, Electorem Fridericum in eâ de re per litteras certiore

Anno 1517.
Wittenber-
gam inui-
tatur.

Vitus orat.
de Mel q. 4.

fecit. Id fuit anno Christi 1517. quo Lutherus Indulgentias oppugnare cœpit, & Ecclesiæ turbandæ fecit initium.

Studium
Wirtēber-
gici in Me-
lanchth.
retinendo.
VVittēberg.
in vit. eius
b. 4.

Interim Vlricus VVirtenbergenſis Dux, cum Melanchthonem auocandum intelligeret, vt Tubingæ retineret iuuenē hunc, Ecclesiasticum illi beneficium obtulit: ad matrem quoque Melanchthonis viduam litteras dedit, monuitque vt filij animum hanc in partem flecteret. Verum ille, cum alienus esset ab Ecclesiastico vitæ genere, conditionē hanc repudiavit, & VVittenbergam, anno sequente 1518. profectus, operam suam locauit Electori, atq; in ea Vniuersitate bonas litteras, græcas imprimis, multorum cum applausu docere cœpit.

Cum

Cum Tubinga VVittenbergam proficisceretur, in itinere Norinbergam venit; ubi cum VVilibaldo Pirckheimero viro nobili, atque eruditionis nomine multum celebrato amicitiam iunxit. Venit & Lipsiam, ibique Petrum Mosellanum litteris humanioribus insigniter excultum salutavit. Dum isthic moraretur, honoris causa conuiuio fuit exceptus in Collegio quodam istius Vniuersitatis præcipuo; & magnificè quidem. Quoties enim nouum fuit appositum ferculum, prodijt vnà quispiam, qui Melanchthonem oratiuncula quadam compellauit. Ille semel atque iterum respondit pro re nata. Cum verò fercula multiplicarētur, Melanchthon, Obsecro vos, inquit, viri clarissimi, patiamini me auditis orationibus cunctis ita demum semel respondere. Nam re improuisa non accessi ad toties dicendum necessaria varietate instructus: Hoc sermone factum est, vt illæ tam crebræ compellationes demum omitterentur.

Venit autem VVittenbergam ad vigesimum quintum Augusti, cum annum ætatis vigesimum secundum ingressus esset; Lutherus, cum excellenti præditum ingenio, & in litteris humanioribus diligenter versatum animaduerneret, magni fecit Melanchthonem, eumq; cōtinuò partibus suis adiunxit: Quod non fuit admodum difficile; cum iuuenis esset, & iã ante iuuenili quadã temeritate lectis Lutheri lucubratiunculis satis sua sponte

ANNO 1517. & 18. Noribergã venit. Inde Lipsiam. Ab vniuersitate conuiuio excipitur.

“
“
“
“
Anno 1518.

IV. Wittenbergam venit. A Luthero fasciatur. Luth. tom. 1. ep. pag. 82. b. ad Spalat. Vitus R. 1.

ANNO
1519.
Fastidit
scholasti-
cos Theo-
logos.

istuc propenderet. Igitur professionem suam ad eum modum obiuit, vt cum litteris humanioribus Theologiæ Lutheranae studium coniungeret, & studiosos auocaret à lectione scholasticorum Theologorum, quos ipse velut barbaros fastidiebat.

Anno 1519.
Ad Lipficū
certamen
abit.

*Vide in vit.
Luth. Vi-
tus Orat.
de Melanch.
v. l.*

Eccium
perstringit.

Anno sequente 1519. cum Lutherus & Carlstadtius mense Iulio Lipsiam proficiscerentur, vt de dogmatibus quibusdam contro- uerlis cum Ioanne Eccio in arenam descēderent, Melanchthonem duxerunt secum: qui cum ex disputationis illius successu VVittenbergensium honori metueret, simulatque conclusa fuit disputatio (quod tandem decimoquinto Iulii die factum est) epistolam scripsit ad quendam Lutheranae factionis anony- mum, quæ statim typis diuulgata fuit. In ea perstringit Eccium paulò liberius, eiusq; in disputando vehementiam, tum dicta que- dam parum benignè interpretatur. Effudit Melanchthon epistolium hoc præcipitanter, iuuenili quodam impetu concitatus, scilicet vt consuleret autoritati suorum VVittenbergensium, & famam anteuerteret, quæ constanter Eccio victoriæ palmam tribue- bat. Vidit, priusquam Lipsia discessit, Eccius epistolium istud, editoque scripto valdè bre- ui, quod vigesimoquinto Iulii conceptum fuit, ad ea respondit, quæ Melanchthon ob- iecerat: quæ ille veluti grammatellū ad scho- lasticos pulueres ablegat, parū asserens ido- neum, cum quo Theologus de re Theologica
congre-

Eius victo-
riā obscu-
rare nititur

Melanch-
thon gram-
matello si-
milis.

congregiatur. Expleuerat vigesimum secū-
dum ætatis annum, cum Eccium fugillaret
Melanchthon. Itaque temeritatem imprimis
& iuuenilem arrogantiam in eo reprehendit
Eccius, quod cum grammaticus esset & iu-
uenis, nec causa hæc ad ipsum pertineret, iu-
diciis vsurparit officium, & sententiam velut
pro tribunali sedens pronunciarit. Parisien-
ses, ait, delectos esse iudices vtriusque partis
cōsensu, qui suo tempore rationibus exami-
natis, quod æquum fuerit in hac causa sint
pronunciaturi.

Offensus hac increpatione Melanchthon,
cōtinuò scriptum apologeticum emisit, quo
se factumque suum tuetur, vt potest. Impri-
mis vero S. Patres in hoc scripto iuuenili te-
meritate reuocat ad censuram, eosque dum
scripturas explicant, variare sententias asse-
rit, & affectu raptos in sensum impertinen-
tem, liberrimè sacris litteris abuti. Quin &
frequenter eos errare dicit. Quæso, inquit,
quoties lapsus est Hieronymus? quoties Au-
gustinus? quoties Ambrosius? Nec enim tam
ignoti mihi sunt, vt non hoc liberè aufim di-
cere: Imò fortasse notiores aliquãto sunt mi-
hi, quam Eccio suus Aristoteles. Hæc Me-
lanchthon, vt dilueret obiectam rerū Theo-
logicarum ignorantiam, seque non gramma-
ticum, sed Theologum esse demonstraret,
nec adeò crassum, quin cum theologo de re-
bus Theologicis in congressum venire pos-
sit. Cæterum, vt vindicaret, quam sibi factã

ANNO

1519.

Tom. I. op.

lat. Luth.

p. 338.

Mel. tom. 5.

declamat

pag. 278.

Parisienses

iudices

colloquii

Lipsiensis.

Apologeti-

c^o Melach.

Tom. I. oper.

lat. p. 336.

extat.

S. Patres

censuræ

subiicit.

ANNO
1519.
Poërastras
in Eccium
conciat.

putabat iniuriam, poetastrorum & litteratorum gregem in Eccium concitavit, qui contumelijs, fannis scurrilibus, & rhonchis exceptum insignem Theologum petulanter exagitarunt. Quod deinceps solene fuit istius factionis hominibus: Vt nimirum Theologis eruditione atq; pietate prestantibus, qui Lutheri machinationibus oblittebant, sese petulanter obijcerent, morionum & scurrarum instar, eosque sparsis pasquillis, famosisque libellis apud omnes in odium & contemptum adducerent: Quibus Melanchthon etiam, ut erat litterator & poeta non inelegans, primis annis sese coniunxit.

CAPUT II.

- I. Nuptias celebrat, proq; Luth. in Paris. apologiam edit.
- II. Theologus ex Grammatico factus epistolam D. Pauli ad Rom. priuatim enarrat, illustratq; comentario, cum locis communibus.
- III. Iudicium Lutheri de hoc genere comm.
- IV. A Luth. in publicum emittitur cum prefat. in SS. Patres iniuriosa.

I.
Anno 1520.
Nuptias
celebrat.

Camer. de
Mel. p. 36.

CVM autem pro insigni suo in Lutherum affectu VVittenberge pedem figere decreuisset, de vxore ducenda cogitatione suscepit. Itaq; an. 1520. 25. Nou. virginem quam Catharinam Crappinam Consulis VVittenbergensis filiam matrimonio sibi iunxit, eaque domum ducta, deinceps familiam alere coepit. Nondum impleuerat annum etatis vige-